

Age Stinissen

juni 2021

www.oisgroningen.nl

BASIS VOOR BELEID

Inhoud

1 Inleiding:	3
2. Bepaling van de te beschrijven thema's en de geografische niveaus van presentatie.	4
2.1 Geografische niveaus	4
2.2 De thema's in deze Quick Scan.	5
Wonen	5
Werk en studie	5
Voorzieningen	5
Vrije tijd	6
Vervoer	6
3. Het aantal interacties tussen gemeente en omgeving per onderwerp	7
3.1 Verhuizingen	7
3.2 Woonplaatsen van studenten	10
3.3 Woonplaatsen leerlingen van het Voortgezet Onderwijs.	12
3.4 Woon-werkrelaties	13
3.5 Kooporiëntatie	17
3.6 Bezoekers van SPOT (Oosterpoort en de Stadsschouwburg)	18
3.7 Seizoenkaarthouders FC Groningen	19
3.8 Bezoekers Kardingse	21
3.9 Ziekenhuizen	22
4 Vervoersstromen	23
4.1 Busreizigers: streeklijnen	23
4.2 Verkeersintensiteit auto's en fietsen	24
4.3 De P+R terreinen en parkeergarages	26
5 Binding totaal	27
6 Een vergelijking	30

1 Inleiding:

Quick Scan Daily Urban System van de gemeente Groningen en omliggende gebieden

De gemeente Groningen is geen eiland op zichzelf. Er is veel interactie met de omliggende regio, met het brede ommeland en met zelfs nog een veel ruimer gebied. De gemeente kan niet zonder zijn regionale omgeving en deze omgeving kan niet zonder de gemeente. Dit is, gegroeid vanuit de historie, al eeuwenlang het geval.

De term 'Daily Urban System' staat voor een begrip uit de sociale geografie en duidt op het functionele samenspel tussen een centrale gemeente en de randgebieden die daar mee verweven zijn. De gemeente Groningen is (een centraal) onderdeel van een netwerk van steden en dorpen.

Dit is de tweede Quick Scan, de eerste dateert uit 2012. Indien relevant zullen we een vergelijking maken met de resultaten uit de scan van 2012.

De concernstaf van de gemeente Groningen heeft Onderzoek, Informatie en Statistiek Groningen gevraagd een Quick Scan te maken van het Daily Urban System van de gemeente.

Tot hoe ver reikt dit Daily Urban System van de gemeente? Is dit de regio Groningen-Assen of reikt het verder? Deze inventarisatie richt zich niet alleen op de interacties vanuit de randgebieden met de gemeente, maar omvat ook interacties gericht op het hele Noorden en waar relevant met gemeenten elders in het land of met het buitenland.

Met deze Quick Scan willen we antwoord geven op de vraag in welke mate de omliggende gemeenten en ruimer te definiëren gebieden in het Daily Urban System van Groningen georiënteerd zijn op Groningen, en (deels) omgekeerd. Hierbij richten we ons onder andere op hoofdthema's als werken en wonen, op de kooporiëntatie en op het recreëren.

Als aanvulling op het Daily Urban System brengen we ook de verhuismutaties vanuit en naar de gemeente Groningen in beeld. Deze geven ook een goed beeld van de verwevenheid van de gemeente met zijn omgeving.

Tot slot bieden we inzicht op de invloedssfeer van de gemeente Groningen op zijn omgeving vergeleken met de gemeenten Leeuwarden en Zwolle.

2. Bepaling van de te beschrijven thema's en de geografische niveaus van presentatie.

2.1 Geografische niveaus

Als geografische niveaus waarop we het Daily Urban System van Groningen in beeld brengen, hebben we gekozen voor de al bestuurlijk functionerende regio Groningen-Assen en voor drie ruimer bepaalde regio's.

- Gemeente Groningen
- De regio Groningen-Assen
- De provincie Groningen en Noord-Drenthe
- Het gehele Noorden van Nederland inclusief Noord-Overijssel en de Noordoostpolder
- De rest van Nederland en het buitenland

Van de eerste vier niveaus zullen per gemeente gegevens worden verzameld.

De regio Groningen-Assen bestaat uit de gemeenten Groningen, Assen, Westerkwartier, het Hogeland, Midden-Groningen, Noordenveld en Tynaarlo.

Het geografische niveau Provincie Groningen en Noord-Drenthe bestaat uit de provincie Groningen zonder de regiogemeenten en de Drentse gemeenten Aa en Hunze en Midden-Drenthe.

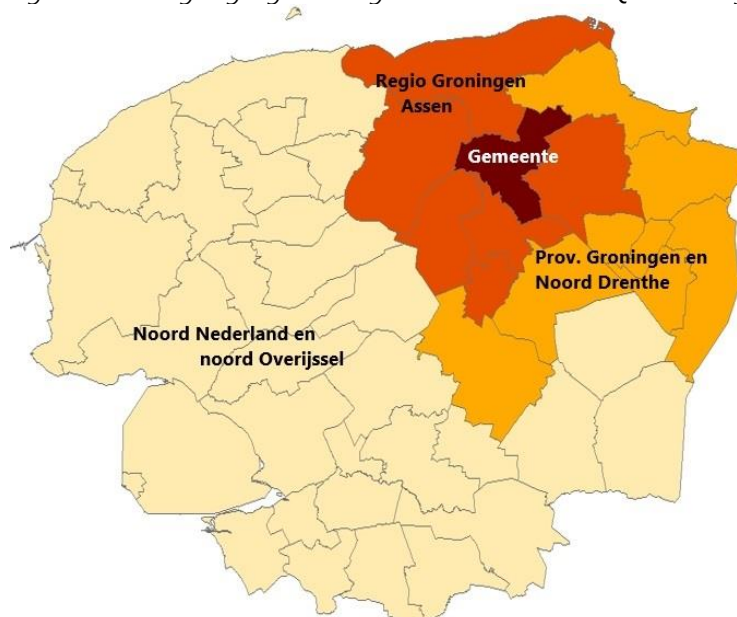
Het Noorden inclusief Noord-Overijssel bestaat uit het bovenstaande gebied plus de rest van Drenthe, Friesland, de Noordoostpolder inclusief Urk en de Overijsselse gemeenten Zwolle, Kampen, Steenwijkerland, Staphorst, Zwartewaterland, Dalfsen, Ommen en Hardenberg.

Van het geografische niveau 'rest van het land en het buitenland' (dat is het geheel van Nederland, zonder de zojuist beschreven gebieden en het buitenland). Hiervan hebben we in de regel geen gemeentelijke maar totaalcijfers of cijfers per provincie opgenomen.

Van de regio Groningen-Assen zullen de cijfers per gemeente worden gepresenteerd. De rest van de gebieden zullen per onderwerp aan de hand van kaarten in beeld worden gebracht.

In figuur 17 op de laatste pagina kunt u de namen vinden van de gemeenten die in figuur 1 (en vele andere) zijn weergegeven.

Figuur 1: indeling in geografische gebieden die we in de Quick Scan gebruiken.

2.2 De thema's in deze Quick Scan.

Voor de keuze van de onderwerpen voor bepaling van het Daily Urban System van de gemeente hebben we gekeken naar de hoofdthema's: wonen, werken, onderwijs en recreëren. Daarnaast zijn de dagelijkse vervoersstromen van en naar de gemeente van belang. Voor elk van de onderwerpen binnen de centrale thema's hebben we als dat mogelijk was per gemeente de interactie met Groningen bepaald. Ter vergelijking naar orde van grootte zijn ook de cijfers van de gemeente Groningen zelf opgenomen. Als dat zinvol is, zijn de aantallen gedeeld op het aantal huishoudens of op het aantal personen per gemeente. Zo kunnen we zowel de absolute stromen van en naar Groningen als de stromen gerelateerd aan de omvang van de gemeentes bekijken.

Wonen

Verhuizingen van- en naar de gemeente Groningen.

Van de verhuizingen van- en naar de gemeente Groningen hebben we de herkomst- en bestemmingsgemeentes geïnventariseerd. Ook hebben we het saldo (het verschil tussen het aantal nieuwe vestigingen van inwoners in de gemeente en het vertrek uit die gemeente) berekend.

Werk en studie

Woon- en werkgemeenten.

Het CBS heeft uit de Enquête Beroepsbevolking informatie beschikbaar over de woongemeente en de werkgemeente van alle werkende inwoners van Nederland. Zo kunnen we zicht krijgen op het aantal inwoners dat werkt buiten de gemeente, en per gemeente op het aantal personen dat werkt in de gemeente Groningen. Vanuit deze bestanden kunnen we ook de aantrekkingskracht van Groningen als gemeente om te werken goed vergelijken met die van andere gemeenten. Hierbij hebben we ook een vergelijking gemaakt met Zwolle en Leeuwarden.

Woonplaatsen van studenten van HBO en WO.

Hiervoor bestaan meerdere bronnen. Het CBS inventariseert per gemeente het aantal daar wonende leerlingen en studenten waaronder HBO en WO. Hierbij is niet bekend waar de studenten studeren. Van de Rijksuniversiteit en de Hanzehogeschool zijn bestanden beschikbaar met de woonplaats (het correspondentieadres) van de studenten. Van deze twee bronnen hebben we de cijfers met elkaar vergeleken. Hierbij moeten we wel opmerken dat het correspondentieadres van de studenten uit de bestanden van de instellingen niet altijd overeenkomt met het woonadres. Daarnaast zijn er cijfers beschikbaar over de woonplaats van leerlingen van het voortgezet onderwijs.

Voorzieningen

Kooporiëntatie:

De informatie over koopstromen is niet per gemeente bekend. In 2010 is er een onderzoek van Broekhuis en Rijs advisering geweest over koopstromen in de provincie Groningen en een groot deel van Drenthe. In 2016-2017 is er een onderzoek in de provincie Groningen geweest over koopstromen tussen de plaatsen in de provincie Groningen.

Voor de herkomst van de bezoekers aan de binnenstad van Groningen maken we gebruik van een in 2019 door Sweco uitgevoerd onderzoek. De cijfers van de jaren ervoor zijn door Sweco overgenomen van de detailhandelonderzoeken van Broekhuis en Rijs advisering.

Reikwijdte van de ziekenhuizen.

Het bereik (of ook wel werkgebied) van de ziekenhuizen inventariseren we aan de hand van de herkomst van de patiënten. Ook hier zijn deze helaas niet per gemeente bekend en moeten we het doen met een andere indeling van de gegevens dan bij de andere onderwerpen. Vanwege hun belang presenteren we ze hier niettemin toch voor de Gemeente, de provincie Groningen, de provincie Drenthe, de Provincie Friesland en voor de rest van het land en het buitenland.

Vrije tijd

Seizoenkaarthouders FC Groningen:

Van alle seizoenkaarthouders van FC Groningen hebben we gegevens over hun woongemeente.

Bezoekers Karding

Kerst 2019 en begin 2020 is er een onderzoek geweest onder de bezoekers van sportcentrum Karding. Hierin is ook de herkomst van die bezoekers meegenomen.

Bezoekers SPOT (Oosterpoort en Stadsschouwburg):

Van de mensen die in de voorverkoop kaartjes voor een van deze beide culturele voorzieningen hebben gekocht, is de woongemeente bekend. Dit kan gaan om één persoon die eenmaal alleen een van beide theaters heeft bezocht, maar ook om iemand die een aantal malen met een heel gezelschap naar het theater is geweest. Dit bestand geeft daarmee een globaal overzicht, maar geen absolute aantallen, van hoeveel en hoe vaak, vanuit welke gemeenten mensen de zalen van SPOT bezoeken.

Vervoer

Busreizigers streeklijnen, treinpassagiers:

Gegevens over het gebruik van buslijnen van, door en naar Groningen zijn bekend vanuit de NVS-tellingen van het stads- en streekvervoer. Per lijn zijn op een aantal telpunten passagiersaantallen bekend. Per richting inventariseren we de stromen reizigers.

Van de reizigers die met de trein komen, zijn alleen totaalaantallen in- en uitstappers bekend.

De verkeersintensiteit op een gemiddelde werkdag:

Zowel van het autoverkeer als het fietsverkeer is uit tellingen het aantal in- en uitgaande bewegingen op een gemiddelde werkdag bekend. Dit inventariseren we per richting (invalsweg).

Parkeergarages en P+R terreinen:

In 2015, 2017 en 2019 is er een onderzoek geweest naar de kwaliteit van de parkeergarages en de P+R terreinen, hierin is ook de herkomst van de parkeerders meegenomen.

3. Het aantal interacties tussen gemeente en omgeving per onderwerp

3.1 Verhuizingen

De tabel hieronder geeft het aantal verhuismutaties weer naar/van de gemeente Groningen van personen van de andere gemeenten in de regio Groningen-Assen in de perioden 2012-2014 en 2017-2019.

In de figuren 2 en 3 zien we het aantal verhuizers per gemeente in Noord-Nederland. Eerst het aantal dat in de gemeente Groningen komt wonen en daarna het aantal dat de gemeente verlaat. Hierbij zijn de laatste 3 jaren samengevoegd (2017 t/m 2019). Van de gemeenten met de grootste aantallen verhuizers in de ruime regio staan vervolgens ook de aantallen in een tabel naast het kaartje vermeld. Als laatste is er een kaart opgenomen met daarin de gemeenten met hun positieve dan wel negatieve migratiesaldo met de gemeente Groningen: het verschil tussen het aantal verhuizingen vanuit een gemeente naar de gemeente Groningen en het aantal verhuizingen naar die gemeente vanuit de gemeente Groningen.

Tabel 1: Verhuismutaties regiogemeenten en enkele grote steden, perioden 2012-2014 en 2017-2019.

Regio	2012-2014			2017-2019		
	vestiging in Groningen	vertrek vanuit Groningen	saldo	vestiging in Groningen	vertrek vanuit Groningen	saldo
Assen	1.731	1.346	385	1.773	1.658	115
Het Hogeland	1.978	1.537	441	2.070	1.775	295
Midden-Groningen	2.077	1.886	191	2.297	2.141	156
Noordenveld	1.148	1.132	16	1.421	1.282	139
Tynaarlo	1.863	2.234	-371	2.124	2.577	-453
Westerkwartier	2.280	2.122	158	2.414	2.517	-103
totaal regio	11.077	10.257	820	12.099	11.950	149
Amsterdam	1.062	2.972	-1.910	1.219	2.471	-1.252
Utrecht	585	1.472	-887	652	1.462	-810
Zwolle	1.003	1.165	-162	800	1.107	-307
Leeuwarden	1.358	976	382	1.453	1.024	429

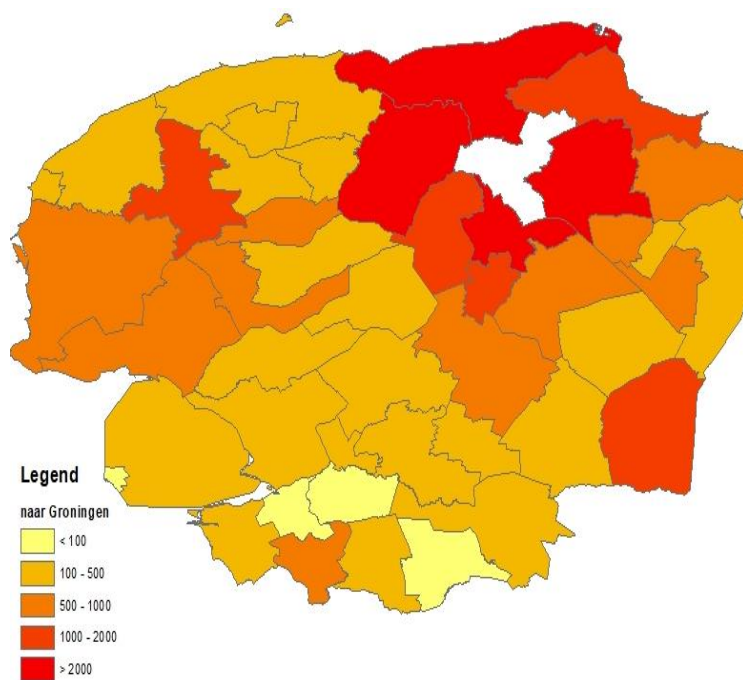
bron: CBS

Toelichting:

Het negatieve saldo met Tynaarlo wordt al jaren voor een groot deel veroorzaakt door de recent aangelegde wijk Ter Borch in Eelderwolde, precies op de grens met de gemeente Groningen. Veelal betreft het gezinnen die hier vanuit de gemeente Groningen naar toe trokken.

Ter vergelijking: het aantal verhuizingen binnen de gemeente Groningen zelf is jaarlijks rond de 25.000. Van deze 25.000 gaat het voor een groot deel om verhuizingen van studenten.

Figuur 2: Vestiging in Groningen, het aantal personen van de herkomstgemeenten over de periode 2017-2019 vanuit gemeenten in Noord-Nederland. In de tabel staat in absolute aantallen de top 20 van alle Nederlandse gemeenten

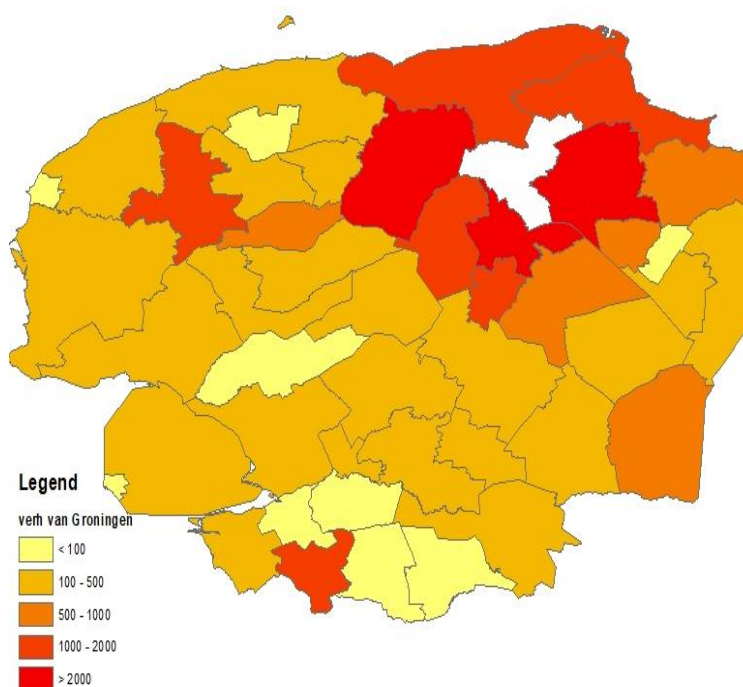

Tabel 2: Top 20 vestiging

Top 20 totaal	Aantal verhuizers
Westerkwartier	2.414
Midden Groningen	2.297
Tynaarlo	2.124
Het Hogeland	2.070
Assen	1.773
Eemsdelta	1.636
Leeuwarden	1.453
Noordenveld	1.421
Amsterdam	1.219
Emmen	1.107
Smallingerland	831
Súdwest-Fryslân	816
Zwolle	800
Oldambt	782
Aa en Hunze	764
Veendam	740
Utrecht	652
Stadskanaal	574
's-Gravenhage	564
Midden-Drenthe	557

bron: CBS, bewerking OIS Groningen

Figuur 3: Vertrek uit Groningen, het aantal personen van de bestemmingsgemeenten over de periode 2017-2019 naar gemeenten in Noord-Nederland. In de tabel staat in absolute aantallen de top 20 van alle Nederlandse gemeenten

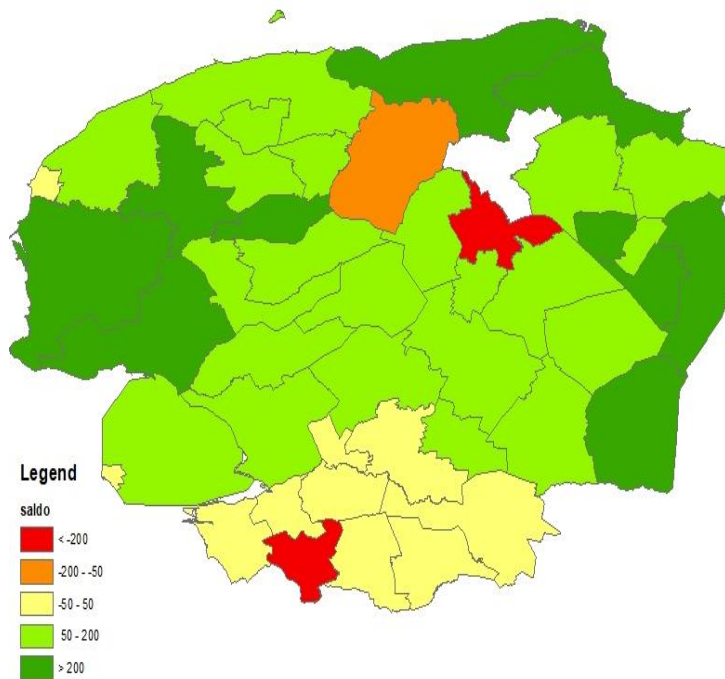

Tabel 3: Top 20 vertrek

Top 20 totaal	Aantal verhuizers
Tynaarlo	2.577
Westerkwartier	2.517
Amsterdam	2.471
Midden Groningen	2.141
Het Hogeland	1.775
Assen	1.658
Utrecht	1.462
Noordenveld	1.282
Zwolle	1.107
Eemsdelta	1.035
Leeuwarden	1.024
's-Gravenhage	949
Rotterdam	825
Aa en Hunze	654
Emmen	613
Oldambt	586
Smallingerland	542
Veendam	524
Súdwest-Fryslân	498
Enschede	485

bron: CBS, bewerking OIS Groningen

Figuur 4: Het saldo van de verhuizingen naar Groningen en vanuit Groningen per gemeente in Noord-Nederland over de periode 2017-2019

Tabel 4: Top saldi verhuizingen

Top saldi 2017-2019	Saldo
Positief saldo	
Eemsdelta	601
Emmen	494
Leeuwarden	429
Súdwest-Fryslân	318
Het Hogeland	295
Smallingerland	289
Stadskanaal	280
Westerwolde	234
Veendam	216
De Fryske Marren	210
Negatief saldo	
Amsterdam	-1.252
Utrecht	-810
Tynaarlo	-453
Rotterdam	-410
's-Gravenhage	-385
Zwolle	-307
Westerkwartier	-103

bron: CBS, bewerking OIS Groningen

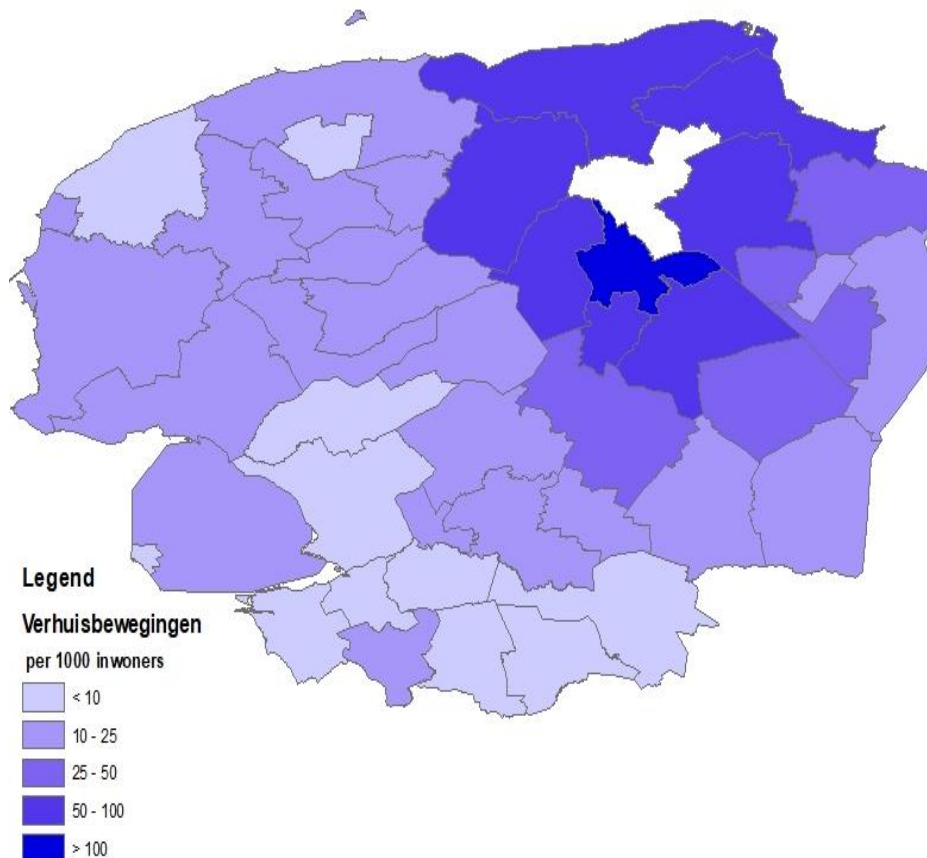
Aan de hand van de kaart kunnen we zien dat de gemeente per saldo inwoners verliest aan de regiogemeenten Westerkwartier en Tynaarlo en buiten de regio aan de gemeente Zwolle. Buiten het noorden verliest de gemeente veel inwoners aan de steden in de randstad, vooral Amsterdam en Utrecht.

Naar saldo zijn de grootste toeleveranciers van gemeente-Groningers de iets verder weg gelegen gemeenten in Friesland en Midden- en Zuidoost-Drenthe en in Noordoost-Groningen.

Ten opzichte van een aantal verder weg gelegen grote steden, vooral Amsterdam en Utrecht heeft de gemeente een negatief saldo (voor het leeuwendeel betreft het hier afgestudeerden die hier een baan vinden). Er vertrekken meer mensen vanuit Groningen naar deze grote centrale kernen dan er daar vandaan naar Groningen komen.

In figuur 5 staat het totaal aantal verhuisbewegingen per 1000 inwoners van en naar de gemeente. Hier zien we dat dit aantal het hoogst is bij de dicht bij gelegen gemeenten, maar ook is die van Zwolle hoger dan van de om Zwolle heen liggende gemeenten.

Figuur 5: Totaal aantal verhuisbewegingen (van en naar Groningen) per 1000 inwoners per gemeente, 2017-2019

bron: CBS, bewerking OIS Groningen

3.2 Woonplaatsen van studenten

Een deel van de dagelijks de gemeente in- en uitgaande 'forensen' betreft de leerlingen en studenten van de onderwijsinstellingen. En daarvan zijn er veel in Groningen. We zijn daarom geïnteresseerd in de woonplaatsen van leerlingen en studenten. Het CBS inventariseert per gemeente het aantal daar wonende leerlingen en studenten van het MBO, HBO en WO. Hierbij is niet bekend bij welk opleidingsinstituut deze studenten studeren. Het gaat om alle in die gemeenten wonende MBO-, HBO- en WO-studenten.

Van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) en de Hanzehogeschool hebben we bestanden met daarin de woonplaats (het correspondentieadres) van de studenten.

Tabel 5 geeft de cijfers vanuit het CBS weer en tabel 6 toont de cijfers van de Hanzehogeschool en de RUG. De kaart geeft de aantallen studenten weer aan het wetenschappelijk en hoger onderwijs.

Tabel 5: Studenten naar woonplaats, periode 2019-2020

Gemeente	Totaal middelbaar beroepsonderwijs	Hoger beroepsonderwijs	Wetenschappelijk onderwijs
Groningen-gemeente	6.064	15.288	19.986
Regio Groningen-Assen			
Assen	2.647	1.727	427
Het Hogeland	1.858	962	253
Midden-Groningen	2.417	1.161	289
Noordenveld	952	578	199
Tynaarlo	877	635	236
Westerkwartier	2.309	1.371	374
totaal regio	11.060	6.434	1.778

bron CBS

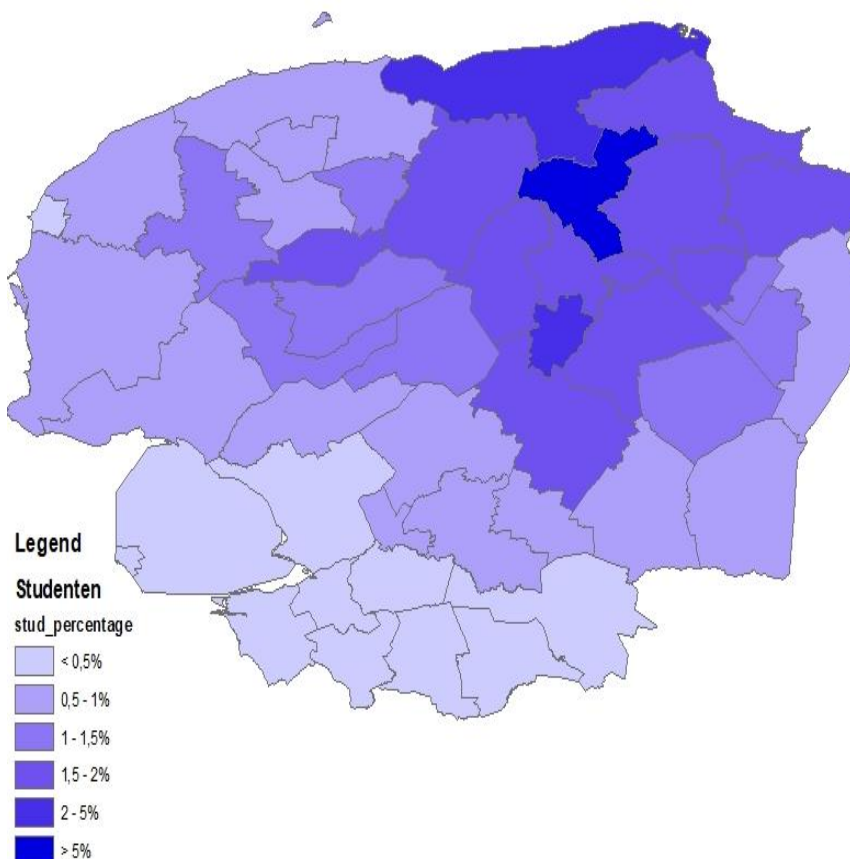
Tabel 6: studenten naar woonplaats, RUG en HHG, 2014-2015 en 2019-2020

Gemeente	2014-2015 ¹⁾		2019-2020	
	Hanzehogeschool	Rijksuniversiteit	Hanzehogeschool	Rijksuniversiteit
Gemeente Groningen	10.466	14.905	12.529	22.345
Regio Groningen-Assen				
Assen	1.052	424	1.218	352
Het Hogeland	774	323	758	227
Midden-Groningen	818	311	917	243
Noordenveld	459	182	455	151
Tynaarlo	525	284	484	181
Westerkwartier	860	366	942	313
totaal regio	4.488	1.890	4.774	1.467
totaal studierend in Gemeente	27.645	28.442	29.950	32.133

bron: Rijksuniversiteit Groningen en Hanzehogeschool

De verschillen tussen 2014-2015 en 2020-2021 komen voor een deel door een betere administratie van de woonplaats bij de onderwijsinstellingen.

Figuur 6: Studenten studierend in Groningen als percentage van de bevolking per gemeente, 2020

bron: Rijksuniversiteit en Hanzehogeschool, bewerking OIS Groningen

Op basis van het adressenbestand van de RUG en de Hanzehogeschool is het aantal studenten aan de instellingen wonend buiten de gemeente lager dan het aantal dat het CBS aangeeft. Dit komt doordat het in het bestand van de instellingen om correspondentieadressen gaat. Daarbij zal het voor een deel gaan om adressen van ouders van studenten, maar waar de betreffende studenten feitelijk niet meer wonen. Daarnaast kunnen er in de aantallen van het CBS ook studenten meegeteld zijn die buiten Groningen studeren. Het CBS maakt geen onderscheid naar de instelling waar de leerlingen of studenten op zitten.

3.3 Woonplaatsen leerlingen van het Voortgezet Onderwijs.

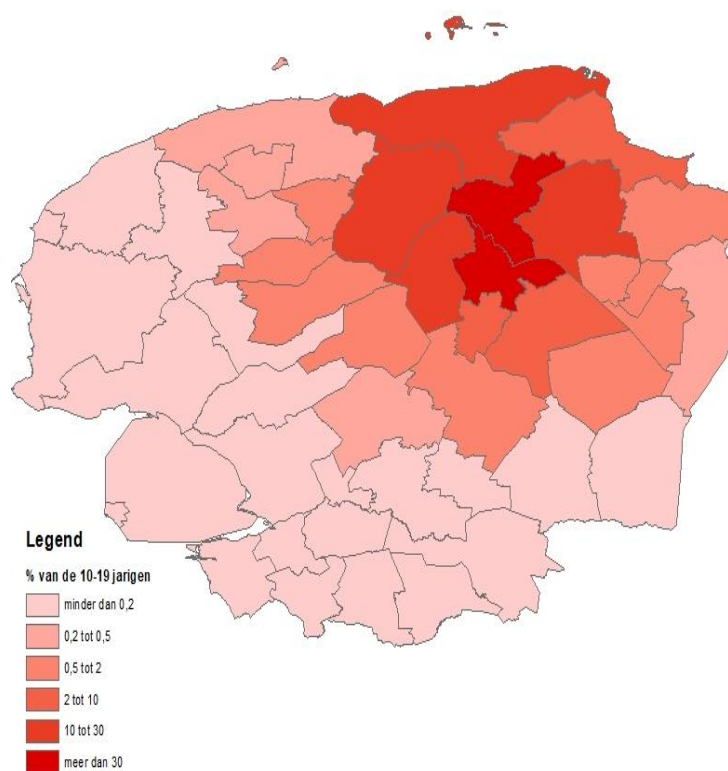
Van de scholen voor voortgezet onderwijs is uit de onderwijsdata van de DUO bekend waar de leerlingen wonen. Op basis daarvan is de onderstaande kaart tot stand gekomen. Deze toont per gemeente het aantal leerlingen dat deelneemt aan het voortgezet onderwijs in de gemeente Groningen per 1.000 inwoners van 10 tot en met 19 jaar. Peildatum is 1 oktober 2020.

In de tabel ernaast staan de absolute aantallen voor de 10 gemeenten met de meeste leerlingen die een VO-school in de gemeente Groningen bezoeken. De grootste aantallen leerlingen blijken te komen uit Tynaarlo. Het Zernike college heeft haar de vestiging in Zuidlaren gesloten.

Leerlingen die verder van de gemeente Groningen wonen, hebben vaak ook mogelijkheden dichterbij de buurt.

We zien aan de kaart dat er ook uit veel op relatief grotere afstand gelegen gemeenten leerlingen naar de Groningen komen, al zijn de aantallen niet groot. Voor een groot deel gaat het hier om leerlingen die naar een bijzondere school gaan, zoals de Vrije School of andere scholen op een bijzondere en/of christelijke grondslag.

Figuur 7: Leerlingen die in de gemeente Groningen naar het voortgezet onderwijs gaan, percentage van de jongeren van 10 tot en met 19 jaar, 2020-2021.

Tabel 7: Top 10 leerlingaantallen die naar Groningen komen

Top 10 van de ruime regio	Aantal leerlingen
Tynaarlo	1499
Westerkwartier	1379
Het Hogeland	1254
Midden-Groningen	877
Noordenveld	474
Eemsdelta	341
Aa en Hunze	237
Assen	228
Oldambt	75
Smallingerland	61

bron: DUO, bewerking OIS Groningen

3.4 Woon-werkrelaties

Het woon-werkverkeer is in het Daily Urban System van Groningen een belangrijk element. Van alle banen (153.600) in de gemeente Groningen (CBS: december 2019), wordt iets minder dan de helft vervuld door personen die buiten de gemeente Groningen wonen.

De onderstaande tabel laat voor de gemeenten zien hoeveel mensen in Groningen werken en andersom hoeveel inwoners van Groningen in andere gemeenten werken. De daaropvolgende kaart geeft per gemeente in het Noorden het percentage van de werkende bevolking weer dat werkt in de gemeente Groningen.

De bron van de cijfers is het CBS, de aantallen uit het vestigingenonderzoek, dat de gemeente Groningen elk jaar houdt, wijken af van deze aantallen. Dit komt omdat de peildatum van het CBS december is en van het vestigingenregister 1 april, we hebben daardoor te maken met seizoensinvloeden. Ook wordt de werkgelegenheid in de landbouw verschillend geteld.

Tabel 8: Werk- en woongemeente, de regio versus de gemeente Groningen, december 2019

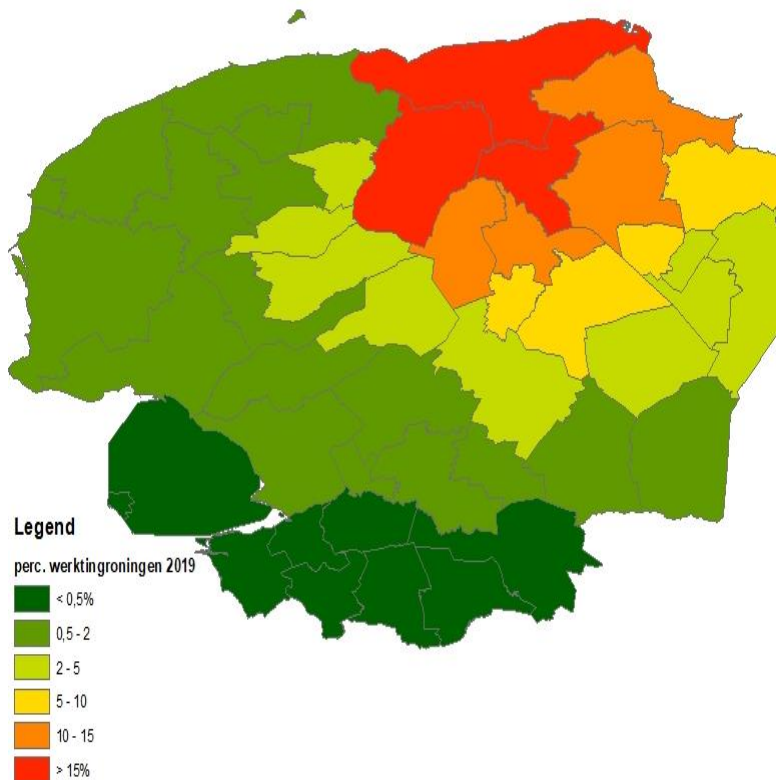
Woongemeente in Groningen werkend	dec 2014		dec 2019		
	dec 2014	dec 2019	dec 2014	dec 2019	
Groningen	69.300	80.700	Groningen	69.300	80.700
Westerkwartier	7.700	9.600	Assen	3.500	2.800
Midden-Groningen	7.400	8.300	Midden-Groningen	2.000	2.500
Het Hogeland	7.600	8.100	Leeuwarden	1.800	2.100
Tynaarlo	4.500	5.000	Westerkwartier	1.700	2.100
Eemsdelta	3.500	4.600	Het Hogeland	1.300	1.900
Assen	3.900	4.400	Eemsdelta	1.300	1.500
Noordenveld	3.400	3.900	Tynaarlo	1.000	1.400
Oldambt	2.000	2.400	Smallingerland	1.200	1.200
Veendam	1.700	2.300	Amsterdam	1.000	1.000
Leeuwarden	1.200	2.000	Noordenveld	1.000	1.000
Smallingerland	1.600	1.700	Zwolle	800	900
Aa en Hunze	1.400	1.600	Emmen	1.200	800
Súdwest-Fryslân	1.500	1.100	Oldambt	800	800
Emmen	1.000	1.000	Veendam	700	800
overige gemeenten	17.800	16.900	overige gemeenten	16.100	12.000
Totaal	135.500	153.600	Totaal	104.700	113.500

bron: CBS

De gemeente telde in december 2019 153.600 banen, daarvan werden ruim de helft, 80.700, vervuld door inwoners van de gemeente. In totaal is de inkomende stroom werkenden in de gemeente dus 72.900 personen. Daar staat een uitgaande stroom van 32.800 personen tegenover van mensen die in Groningen wonen en elders werken.

Van de Groningse arbeidsplaatsen werden in 2014 66.200 vervuld door inwoners van buiten de gemeente, dit is 49 procent. In 2018 zijn deze cijfers 72.900 personen of ruim 47 procent. Naast een aantal regiogemeenten uit de regio Groningen-Assen is vooral Eemsdelta een gemeente waaruit veel mensen in Groningen werken. We zien daarnaast dat vanuit de in het oosten van de provincie gelegen gemeenten en vanuit Aa en Hunze relatief veel mensen in de Groningen werken. Vanuit de regiogemeenten Assen, Westerkwartier, Noordenveld, Tynaarlo en Midden-Groningen werken ook veel mensen elders.

Figuur 8: Hoofdbanen van werknemers, woon en werkgemeenten, percentages van de bevolking werkend in Groningen

Er zijn wel verschuivingen geweest in de aantallen in Groningen werkenden per gemeente. Zo zien we een relatieve toename vanuit de gemeenten Westerkwartier, Eemsdelta, Veendam en zelfs het verder weg gelegen Leeuwarden. We zien ook verschuivingen in de gemeenten waar de inwoners van de gemeente Groningen werken, zo is het percentage inwoners van de gemeente Groningen dat in de gemeente werkt tussen 2014 en 2019 toegenomen van 66 naar 71 procent (percentage van 2014 omgerekend naar de nieuwe gemeente). Een afname zien we onder meer bij Assen en Emmen. Naar Assen zijn in de periode 2017-2019 meer mensen verhuisd dan daarvoor, wat een deel van de verklaring kan zijn.

bron: CBS, bewerking OIS Groningen

3.4.1 Woon-werkrelaties, Groningen vergeleken met Leeuwarden en Zwolle

Van elke gemeente is bekend hoeveel mensen er vanuit die gemeente in Groningen, Leeuwarden of Zwolle werken. De bron is het CBS. In de figuren staat per gemeente de verhouding tussen het aantal in Groningen respectievelijk Leeuwarden respectievelijk Zwolle werkenden. Er werken natuurlijk ook veel mensen in de eigen gemeente of een andere gemeente met veel werkgelegenheid zoals Assen of Heerenveen. Bij de figuren vergelijken we alleen de drie steden met elkaar. Het minimaal aantal mensen dat totaal in beide gemeenten werkt, hebben we gesteld op 500.

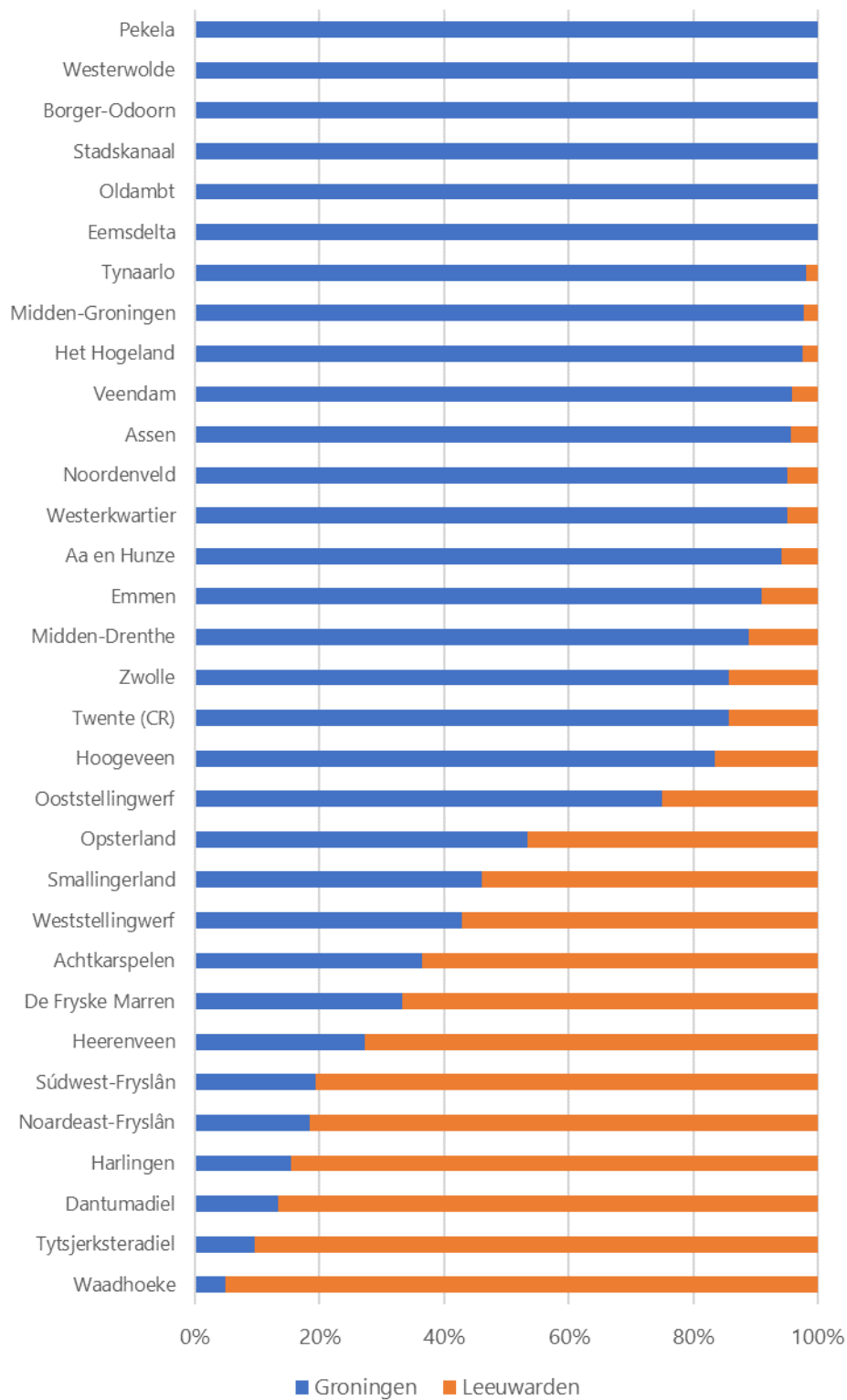
Groningen-Leeuwarden: we zien dat de Drentse en Groningse gemeenten bijna alleen maar op Groningen georiënteerd zijn.

De meeste Friese gemeenten zijn voornamelijk op Leeuwarden georiënteerd. Een aantal Friese gemeenten heeft ook een groot deel van de oriëntatie op Groningen. Dit zijn: Ooststellingwerf en Opsterland (deze twee zijn meer op Groningen dan op Leeuwarden georiënteerd), Weststellingwerf en Smallingerland.

Groningen-Zwolle: Groningse gemeenten zijn meer op Groningen georiënteerd, Stadskanaal en Westervolde ook op Zwolle, alhoewel het hier niet om grote aantallen gaat. In Drenthe zien we een tweedeling. Midden-Drenthe en Borger-Odoorn zijn op Zwolle en Groningen georiënteerd maar de Zuid-Drentse gemeenten Emmen, Westerveld, de Wolden, Hoogeveen, Coevorden en Meppel zijn meer op Zwolle georiënteerd.

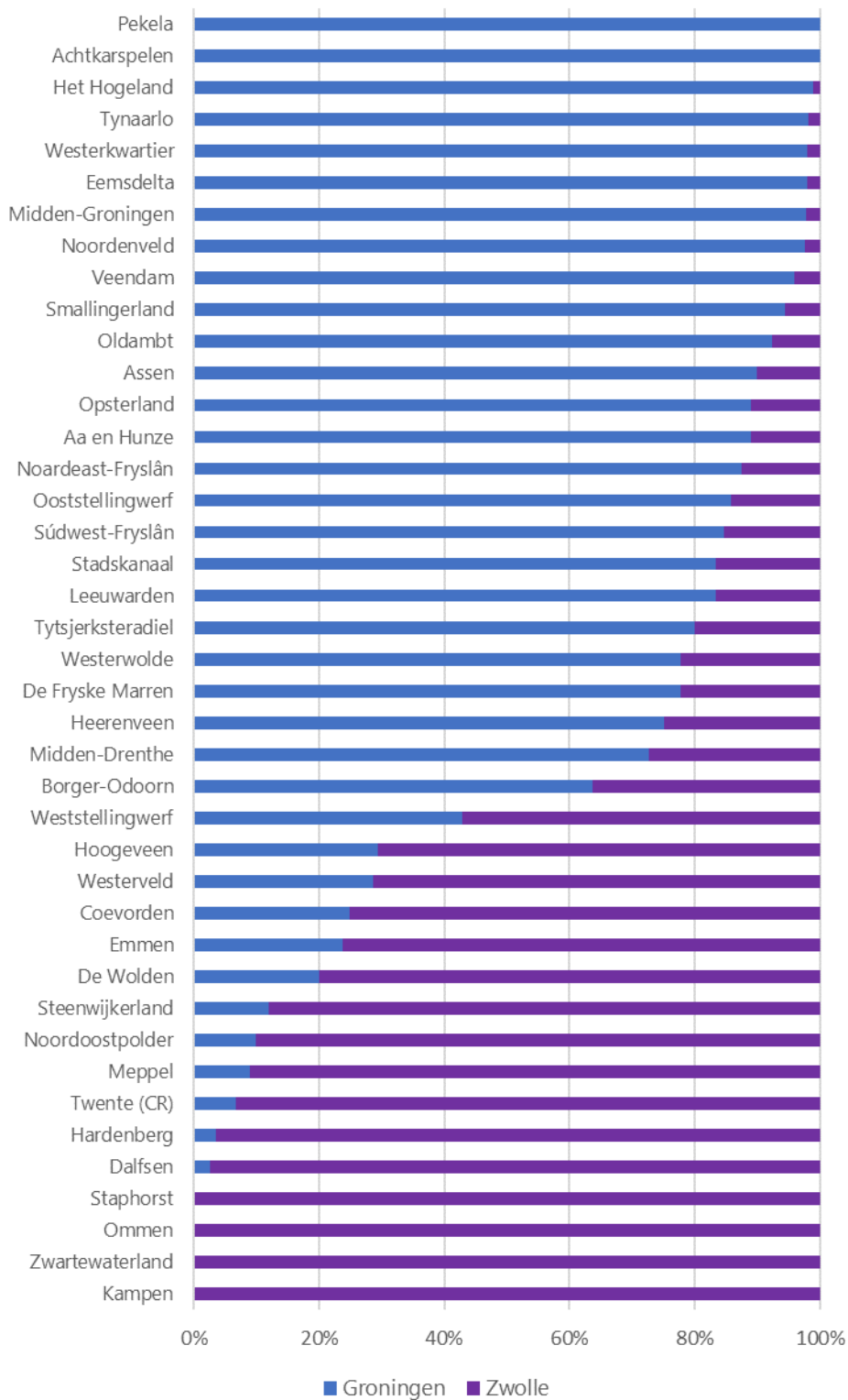
De Friese gemeente Weststellingwerf is op zowel Groningen als Zwolle georiënteerd.

Figuur 9: Verhouding van de woon-werk oriëntatie op Groningen en Leeuwarden, december 2019.

bron: CBS, bewerking OIS Groningen

Figuur 10: Verhouding van de woon-werk oriëntatie op Groningen en Zwolle, december 2019

bron: CBS, bewerking OIS Groningen

3.5 Kooporiëntatie

Voor de kooporiëntatie hebben we gegevens van de periode voor de herindeling tussen Groningen, Haren en Ten Boer.

Om de koopstromen in beeld te brengen, hebben we gebruik gemaakt van de cijfers van koopstromen-onderzoeken van BRO adviseurs. Er is een onderzoek geweest in 2010 onder de inwoners van de provincies Groningen en Drenthe en in 2016-2017 in de provincie Groningen. Koopstromenonderzoek gaat enkel in op de bestedingen aan de detailhandel. Koopstromen zeggen niks over personen met een ander motief dan winkelen en de uitgaven die hierbij plaatsvinden.

Voor de herkomst van de bezoekers aan de binnenstad van Groningen maken we gebruik van het in 2019 door Sweco, uitgevoerd onderzoek.

In deze inventarisatie bekijken we eerst de resultaten van het onderzoek van 2016-2017. De cijfers zijn niet goed te vergelijken met die van 2010. Ten eerste besloeg dat onderzoek meer dan alleen de provincie Groningen, ten tweede is als gebied toen de gemeente als geheel genomen en niet alleen de binnenstad.

Voor 2016-2017 zijn in de hele provincie consumenten-enquêtes gehouden. Deze vraaggesprekken zijn door middel van straatinterviews in tevoren geselecteerde winkelgebieden uitgevoerd. Niet alleen winkelende consumenten, maar ook passanten en inwoners van de verschillende gebieden zijn benaderd. In totaal zijn bijna 10.000 bezoekers ondervraagd. Daarnaast zijn de pinbestedingen van consumenten geraadpleegd.

De tabel toont de koopkrachtbinding van een aantal winkelgebieden binnen de gemeente.

Tabel 9: Koopkrachtbinding gemeente Groningen naar winkelgebied, 2016-2017, procenten

Winkelgebied	Binding	
	dagelijks	Niet-Dagelijks
Groningen-binnenstad	95	74
Haren	90	44
Ten Boer	85	16
Paddepoel	72	36

bron: Broekhuis Rijs advisering

Enkele conclusies over de koopstromen uit het onderzoek:

De binnenstad van Groningen wordt door inwoners van alle kernen in de provincie Groningen, groot en klein, regelmatig bezocht. Het omgekeerde gebeurt nauwelijks, de enige kern waarmee wel enige uitwisseling geschiedt is Haren, dat sinds 2019 ook binnen de gemeente Groningen ligt. Als inwoners van de gemeente Groningen elders winkelen, is dat vaak in het kader van een dagje uit en liggen de bestemmingen verder weg. Ook wordt er voor de niet dagelijkse sector veel via internet gewinkeld.

In tabel 10 staat de toevloeiing van koopkracht van de winkelgebieden. Omdat de gemeente in 2016-2017 nog niet gefuseerd was, zijn zowel de woonplaatsen als de oude gemeenten in de tabel opgenomen. Voor Haren bijvoorbeeld komt dus 42 procent van buiten de kern Haren en 37 procent van buiten de oude gemeente Haren.

Tabel 10: Toevloeiing van koopkracht gemeente Groningen naar winkelgebied, 2016-2017, procenten

Winkelgebied	Vreemde omzet niet-dagelijks	
	Van buiten de woonplaats	Van buiten de (oude) gemeente
Groningen-binnenstad	45	45
Haren	42	37
Ten Boer	33	5
Paddepoel	25	25

bron: Broekhuis Rijs advisering

Herkomst van de binnenstadbezoekers over de jaren

Voor de herkomst van de bezoekers aan de binnenstad van Groningen gebruiken we het in 2019 door Sweco uitgevoerd onderzoek. De cijfers van de jaren ervoor zijn door Sweco overgenomen van de onderzoeken van Broekhuis Rijs.

Uit de cijfers zien we dat het aandeel bezoek vanuit de stad licht schommelt over de jaren en in 2019 is afgenomen. Het aandeel uit de bovenregionale gebieden schommelt sterk en is in 2019 fors toegenomen. Dit wordt mogelijk beïnvloed door een andere spreiding van enquêtedagen over het jaar ten opzichte van voorgaand onderzoek.

Tabel 11: Herkomst van het binnenstad bezoek naar gebied, percentages

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Groningen-stad	71	62	67	72	70	58
Regionaal 1)	13	14	12	10	13	13
boven regionaal	16	24	21	18	18	29

bron: Sweco, bureau Louter

1) Volgens de indeling van voor 2019 zijn dit de voormalige gemeenten: Bedum, Grootegast, Haren, Hoogezand-Sappemeer, Leek, Noordenveld, Slochteren, Ten Boer, Tynaarlo, Winsum en Zuidhorn.

3.6 Bezoekers van SPOT (Oosterpoort en de Stadsschouwburg)

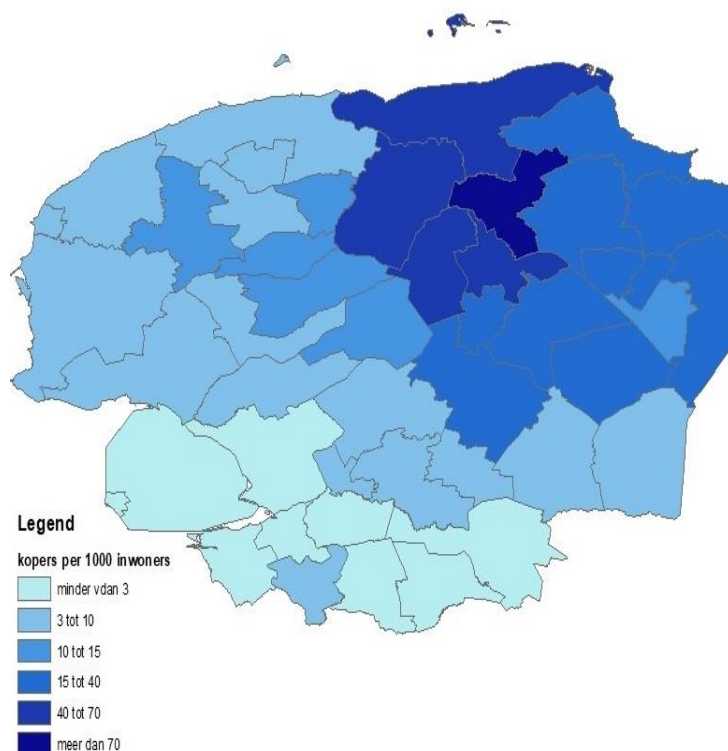
Van een groot deel van de bezoekers van SPOT, in het bijzonder de locaties Oosterpoort en de Stadsschouwburg is de woonplaats bekend. Het gaat daarbij alleen om die bezoekers die kaarten in de voorverkoop hebben gekocht. Dit kan uiteenlopen van één maal voor één persoon tot meerdere malen voor een heel gezelschap. Van kopers die spontaan aan de kassa komen voor kaarten zijn geen adresgegevens bekend. Daarom kunnen we deze categorie helaas niet meetellen in de aantallen in dit overzicht. Omdat veel bezoekers van SPOT van verder weg komen dan bij de andere thema's van dit onderzoek hebben we ook verder weg gelegen regio's uitgesplitst.

Tabel 12: Aantallen unieke personen die kaarten hebben gekocht in de voorverkoop van de Oosterpoort of Stadsschouwburg, over twee seizoenen en per gebied van herkomst naar woonplaats.

Gebied	2017-2018	2018-2019
Gemeente Groningen	25.583	27.674
Assen	1.812	1.913
Het Hogeland	2.461	2.527
Midden Groningen	2.286	2.365
Tynaarlo	2.213	2.297
Noordenveld	1.476	1.579
Westerkwartier	2.441	2.671
Overig prov. Groningen	4.158	4.173
Aa en Hunze en Midden-Drenthe	1.383	1.433
Overig prov. Drenthe	2.126	2.231
Friesland	5.406	5.925
Overijssel	1.323	1.414
Flevoland	271	226
Gelderland	735	820
Utrecht	668	701
Amsterdam	512	546
Noord-Holland	600	674
Zuid-Holland	698	819
Brabant	262	269
Limburg/Zeeland/onbekend	226	127
Buitenland	824	958
Totaal	57.467	61.344

bron: SPOT

Figuur 11: Kaartverkoop in de voorverkoop, aantal per 1.000 huishoudens, per gemeente in Noord-Nederland, seizoen 2018-2019.

bron: SPOT

Het aantal mensen dat in de voorverkoop kaarten kocht voor een voorstelling in de Stadsschouwburg of Oosterpoort was in het seizoen 2018-2019 61.344. Het blijkt dat deze mensen uit het hele land kwamen en soms zelfs uit het buitenland. In de kaart staan alleen de aantallen per 1.000 inwoners van het studiegebied Noord-Nederland. In de gemeenten Groningen, Het Hogeland, Tynaarlo en Westerkwartier is het aantal meer dan 40 per 1.000 inwoners.

3.7 Seizoenkaarthouders FC Groningen

Voor het jaar 2019 is voor alle personen met een op hun naam gestelde seizoenkaart van FC Groningen bekend waar ze wonen. De totale aantallen kaarthouders per regio staan in tabel 13. Ook hier is een wat afwijkende gebiedsindeling gehanteerd. In 2012 waren er in totaal 14.221 seizoenkaarthouders, in 2019 waren dat er nog 10.083. In figuur 12 lezen we hoe deze seizoenkaarthouders over de gemeenten in Noord-Nederland zijn verdeeld.

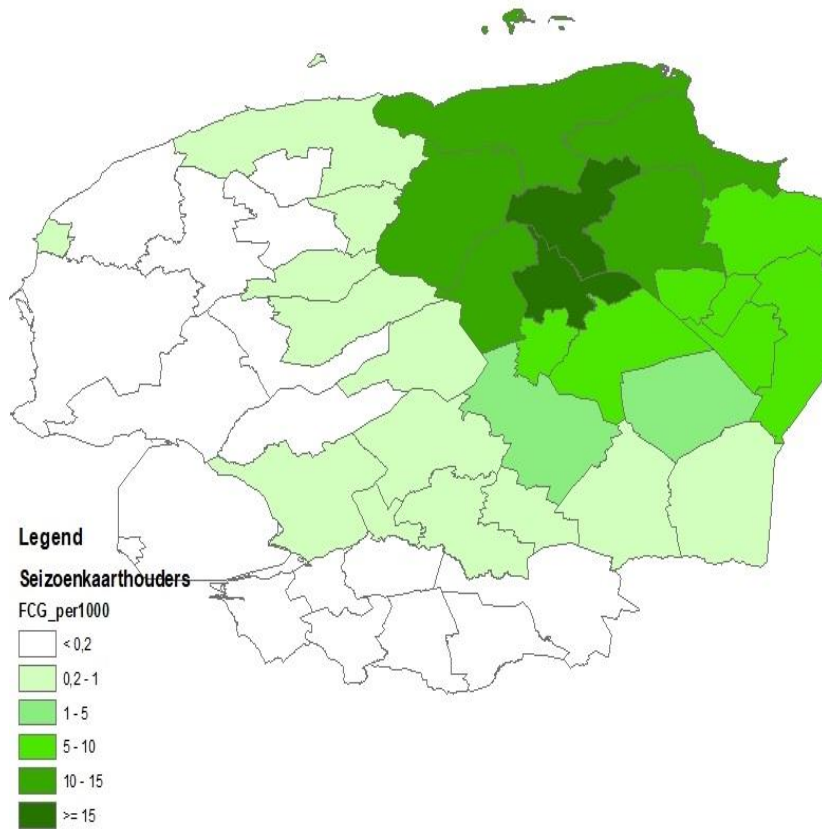
Tabel 13: Aantal seizoenkaarthouders van FC Groningen naar regio, 2019

gebied	aantal	gebied	aantal
Gemeente	3.942	Amsterdam	9
Regio. Groningen	2.251	Noord-Holland overig	24
Regio Drenthe	944	Zuid-Holland	29
Assen	376	Gelderland	12
overig prov. Groningen	1.542	Utrecht ¹⁾	54
Aa en Hunze en Midden-Drenthe	371	Flevoland	20
overig prov. Drenthe	283	Brabant, Limburg, Zeeland, onbekend, overig Buitenland	13
Friesland	158		
Overijssel	55	Totaal	10.083

bron: FC Groningen

De KNVB is in Zeist gevestigd. Dit verklaart het relatief hoge aantal in de provincie Utrecht

Figuur 12: Aantal seizoenkaarthouders van FC Groningen per 1.000 inwoners, per gemeente in Noord-Nederland, bron: FC Groningen.

Naast de inwoners van de gemeente hebben relatief veel inwoners van Tynaarlo een seizoenkaart van FC Groningen. In Friesland wonen weinig FC Groningenfans.

bron: FC Groningen

3.8 Bezoekers Kardinges

Kerst 2019 en begin 2020 is er een onderzoek gehouden onder de bezoekers van sportcentrum Kardinges. In de tabel staat waar de bezoekers vandaan komen, de cijfers zijn op basis van een enquête onder 1.400 bezoekers. Er is onderscheid gemaakt tussen personen die kwamen om te zwemmen, om te schaatsen en het totaal aantal bezoekers (inclusief andere bezoekdoelen). Herkomst is vastgesteld op basis van postcode.

Tabel 14: bezoekers Kardinges naar herkomstgebied, 2019-2020, percentages

gebied	zwemmen	schaatsen	totaal
Groningen (oud)	70%	34%	46%
Haren/Ten Boer/Bedum/Eelde	10%	12%	10%
Tynaarlo/Assen/Midden Drenthe	1%	12%	6%
Leek/Roden e.o.	1%	7%	4%
Zuidhorn e.o.	4%	7%	5%
Hogeland/Eemdelta	6%	9%	7%
Hoogezand-Veendam-Oldambt (incl. Meerstad)	6%	14%	9%
Zuidoost Groningen	0%	4%	2%
NO Friesland incl. Drachten	0%	2%	2%
Overig Friesland/Zwolle e.o.			1%
Zuidoost Drenthe/Twente			2%
Overig Nederland			3%
Duitsland/België			1%
Aantal	408	685	1.416

Bron Sport050, onderzoek Store Support

We zien dat schaatsers vaker van buiten de gemeente komen dan mensen die komen om te zwemmen. Ook zien we dat er een substantieel deel komt van buiten de regio. We zien dat 7% van verder komt, gemiddeld meer dan 50 kilometer.

3.9 Ziekenhuizen

Omdat het de grootste werkgevers in Groningen betreft en omdat hun verzorgingsgebieden tot ver buiten de gemeente reiken, volgen hier ook gegevens over beide ziekenhuizen. In de tabel staat informatie over de herkomst van de opgenomen patiënten. We zien dat het UMCG een ruimer marktgebied heeft dan het Martini Ziekenhuis. Verklaringen hiervoor hebben deels te maken met de specialisaties van beide ziekenhuizen.

Kijken we in de tijd dan zien we: ten eerste dat in het UMCG het aandeel opgenomen patiënten vanuit de gemeente in 10 jaar kleiner is geworden. Een toename zien we bij de groepen uit Friesland en de groep 'overig'.

Tabel 15: UMCG en Martiniziekenhuis: herkomst van de patiënten, opnames naar percentage van het totaal en in absolute aantallen.

	2009	2017	2019 perc.	absoluut
UMCG				
Groningen-gemeente	23,3	18,2	19,2	4.583
Overig prov. Groningen	33,5	32,8	33,3	8.859
Drenthe	17,7	19,5	18,9	5.713
Friesland	13,2	15,3	14,5	4.412
Overig	12,2	14,3	14,1	4.062
Totaal				27.629
Martini Ziekenhuis				
Groningen-gemeente	30,9	35,7	36,8	9.537
Overig prov. Groningen	46,8	41,7	40,8	10.581
Drenthe	19,6	18,9	18,5	4.795
Friesland	2,7	2,4	2,5	642
Overig	samen	1,2	1,4	352
Totaal				25.907

bron: UMCG en Martiniziekenhuis

4 Vervoersstromen

Om de vervoersstromen van en naar de gemeente in beeld te kunnen brengen, hebben we de beschikking over drie bronnen. Voor het streekvervoer per bus zijn er de NVM-tellingen waarbij op basis van het gebruik van de OV-chipkaart het aantal passagiers wordt geteld. Voor de verkeersstromen van motorvoertuigen en fietsers zijn er de tellingen die door rijk, provincie en gemeente worden gedaan. En voor de treinpassagiers beschikken we over de aantallen in- en uitstappers op de verschillende stations,

Alle cijfers over vervoersstromen zijn gebaseerd op een gemiddelde werkdag en inclusief het doorgaande/doorreizende verkeer.

4.1 Busreizigers: streeklijnen

Voor het tellen van het aantal in- en uitgaande buspassagiers maken we gebruik van het totaal aantal tellingen (in- en uitchecken) per plaats van- en naar alle locaties binnen de gemeente Groningen. Per vervoersrichting zijn alle buslijnen uit de verschillende richtingen samengeteld.

Tabel 16: reizigers streekbussen naar- en via Groningen op een gemiddelde werkdag, per reisrichting

traject naar/ van Groningen	Week 39+48 2019
Heerenveen (inclusief Q-liner Lelystad)	pm
Drachten/Surhuisterveen	6.504
Leek/Marum	7.789
Roden	6.418
Eelde	2.081
Vries/Assen	11.250
Zuidlaren	6.905
Stadskanaal/Emmen	11.676
Hoogezand/Veendam	3.623
Slochteren	3.556
Delfzijl/Appingedam/Loppersum	3.892
Bedum/Uithuizen	3.066
Winsum/Leens	3.318
Zuidhorn	3.934
Totaal (schatting)	80.000

bron: OV-bureau Groningen Drenthe, bewerkt door OIS Groningen

Het totaal aantal busreizigers, dat dagelijks de gemeente in- en uitgaat bedraagt, op een gemiddelde werkdag, ongeveer 40.000. Er stappen op het Hoofdstation ongeveer 42.000 passagiers in- en uit de trein. Op de andere stations, Groningen-Noord, Groningen-Europapark en Haren zijn het er samen ongeveer 9.000. Van het totaal aantal van 50.000 treinreizigers reizen er op een gemiddelde werkdag rond de 26.500 met Arriva. Deze aantallen zijn niet uitgesplitst naar lijn en inclusief de doorgaande reizigers.

We zien aan de tabel dat vooral uit de richting Vries–Assen, Stadskanaal-Emmen en Roden-Leek veel mensen met het openbaar vervoer komen. Vanuit de oostelijke richting zien we weinig busreizigers. Dit aantal (vanuit de richting Winschoten–Hoogezand–Veendam) bedroeg, voordat de trein naar Veendam er in 2011 kwam, nog ruim 2.000. In 2011 blijkt dit aantal te zijn gedaald tot 700. Het aantal buspassagiers vanuit het zuidwesten (Heerenveen) is onbekend, deze verbinding hoort niet bij de concessie waarvan cijfers geleverd worden door het OV-bureau Groningen-Drenthe.

Tabel 17: In- en uitstappers treinpassagiers op een gemiddelde werkdag

		2015	2016	2017	2018	2019
Hoofdstation	NS	19.706	19.133	17.937	17.768	17.999
	Arriva	19.437	20.999	23.920		
Noorderstation	Arriva	2.460	2.533	3.048		
Europapark	NS	1.212	1.261	1.121	1.592	1.745
	Arriva	2.217	2.606	3.498		
Haren	NS	1.190	1.167	1.335	1.162	1.157

bron: NS en Arriva

4.2 Verkeersintensiteit auto's en fietsen

Tabel 18 geeft informatie over het autoverkeer op een gemiddelde werkdag en tabel 19 doet datzelfde voor het fietsverkeer. Het verkeer is geteld op de in- en uitgaande wegen van de gemeente Groningen. Figuur 13 toont op kaart het in- en uitgaande autoverkeer. Het fiets/bromfietsverkeer komt voornamelijk uit de nabije regio. Het autoverkeer komt voor een deel van verder en is voor een deel doorgaand, men rijdt alleen maar langs of door Groningen richting een andere bestemming.

Tabel 18: Etmaaltotalen motorvoertuigen dat de gemeente in- en uitgaat op een gemiddelde werkdag, agglomeratiecordon

telpunt	wegvak	2014	2019
Hoendiep	De Poffert - Westpoort Boulevard	3.174	3.543
Slaperstil	Aduard-Groningen	15.600	18.300
Dorkwerderweg	Steentil - Zijlvesterveg	1.946	2.230
Hemelrijk	Adorp-Groningen	9.600	9.400
Eemshavenweg	Zuidwolde-Beneluxweg	18.400	23.000
Groningerweg	Boterdiep - Beneluxweg	5.507	5.890
Ruischerbrug	Groningen-Ten Boer	12.000	12.600
Borgweg	Middelberterweg - Harkstederveg	4.075	6.476
Engelbert	Hoogezand-Groningen	44.400	55.600
Westerbroek	Waterhuizen-Silenkabrug	8.118	9.600
Glimmen	Haren-Glimmen	7.200	8.400
De Witte Molen	De Punt-Haren	57.300	61.000
Meerweg	Paterswolde-Haren	8.700	7.900
Paterswoldseweg	Van Swietenlaan - Ter Borchlaan	7.961	7.365
Peizermade	Peize-Hoogkerk	11.500	11.163
Matsloot	Leek-Hoogkerk	56.200	59.200
Totaal		271.700	301.700
Zuidelijke ringweg 1)	Julianaplein – Europaplein	72.700	78.500

bron: telcijfers gemeente, provincie, Rijkswaterstaat

1): de Zuidelijke Ringweg is binnengemeentelijk

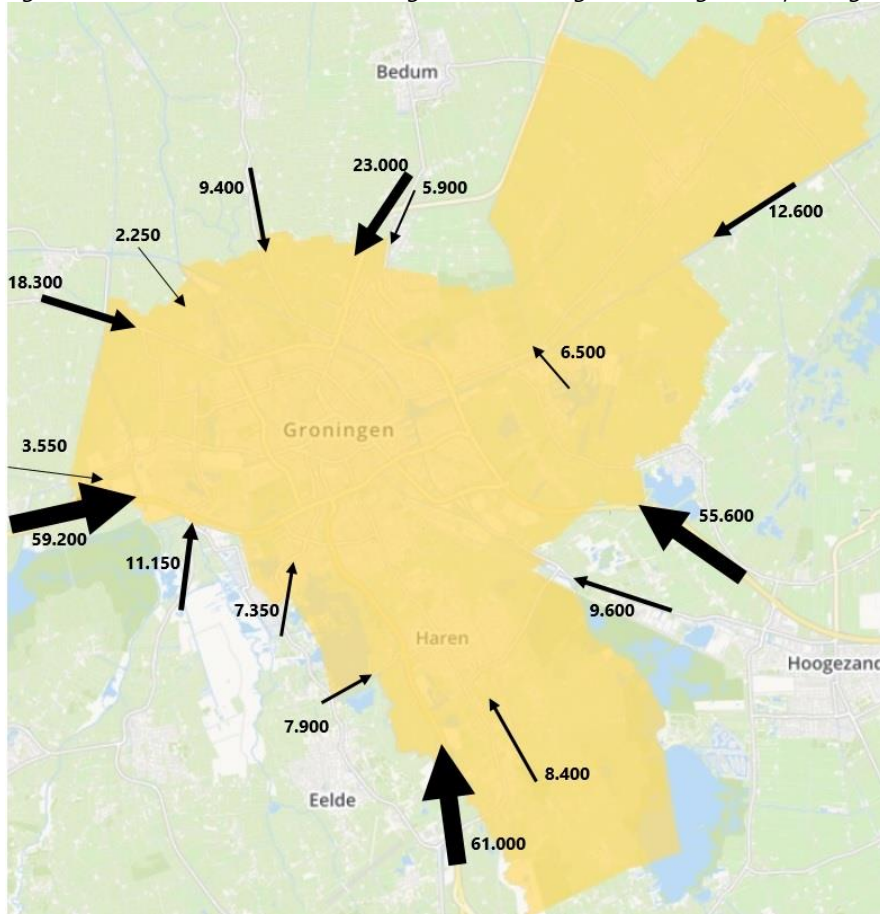
De cijfers over de etmaalintensiteit van het motorvoertuigenverkeer zijn geteld inclusief het doorgaande verkeer. Uit onderzoek is gebleken dat voor de Zuidelijke Ringweg het percentage doorgaand verkeer geschat kan worden op ruim een kwart van het verkeer dat van buiten komt.

Te denken valt hier aan doorgaand verkeer op de grote oost-west verbinding (A7) maar ook aan binnenkomend verkeer dat vanuit diverse richtingen bijvoorbeeld over de ringwegen de gemeente

weer verlaat. Het aantal motorvoertuigen dat de gemeente in en uit gaat, met herkomst of bestemming binnen de gemeente Groningen, is dus kleiner dan het totaal in de tabel.

Bij de tabel valt op dat de aantallen tussen 2014 en 2019 op veel verbindingen veranderd zijn. Soms zijn ze toegenomen, met name op de hoofdwegen. Soms zijn ze afgenomen en soms, zoals bijvoorbeeld in het Zuidwesten, is er bijna niets veranderd. De toename op de Borgweg wordt veroorzaakt door de woningbouwontwikkeling in Meerstad.

Figuur 13: Etmaaltotalen motorvoertuigen naar richting. In- en uitgaand op een gemiddelde werkdag, 2019

Tabel 19: Etmaaltotalen fietsen en bromfietsen dat de gemeente in en uit gaat op een gemiddelde werkdag

telpunt	Wegvak	2014	2018
De Poffert	Hoogkerk - Oostwold	400	400
Slaperstil	Aduard - Groningen	1.300	1.450
Reitdiepsluis Sprikkenburg	Dorkwerderweg - Paddepoelsterbrug	347	312
Hemelrijk	Adorp - Groningen	750	700
Groningerweg	Beneluxweg - Boterdiep	1.849	1.845
Ruischerbrug	Groningen - Ten Boer	1.000	875
Kl Harkstede	Harkstede - Groningen	650	700
Westerbroek	Waterhuizen - Silenkabrug	675	850
Glimmen	Haren - Glimmen	1.550	1.860
Meerweg	Paterswolde - Haren	1.550	2.450
Veenweg	Van Swietenlaan - Ter Borchlaan	1.663	2.091
Peizermade	Peize - Hoogkerk	1.100	1.375
Onnerweg	spoorwegovergang	750	700
totaal		13.600	15.600
totaal binnencordon		158.000	154.600

bron: telcijfers gemeente Groningen

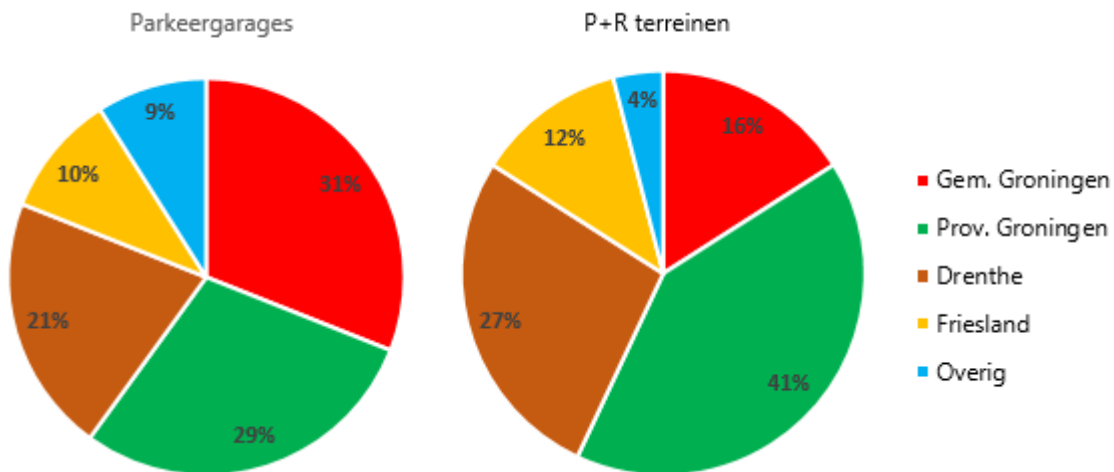
We zien dat het aantal (brom)fietsers dat de gemeente in- of uitgaat tussen 2014 en 2018 licht is gestegen.

Het aantal fietsers op het binnencordon schommelt over de jaren. Het binnencordon is het gebied binnen de Zuidelijke ringweg, de Westelijke ringweg, de spoorlijn Groningen-Winsum, het van Starckenborghkanaal, het Eemskanaal en de Europaweg.

4.3 De P+R terreinen en parkeergarages

Vanaf 2011 is er om het jaar een onderzoek geweest naar de kwaliteit van de parkeergarages en de P+R terreinen. Het meest recente onderzoek dateert van 2019. Daarvan hebben we de resultaten meegenomen. In het onderzoek is ook de herkomst van de parkeerders meegenomen. In figuur 14 staat van alle terreinen en parkeergarages de verdeling van de herkomst.

Figuur 14: Herkomst parkeerders parkeergarages en P+R terreinen, 2019

bron: Roelofs

We zien dat bij de parkeergarages bijna een derde uit de gemeente Groningen komt en ook bijna een derde uit de provincie Groningen. Van de categorie overig komen de meest parkeerders uit Overijssel of Duitsland. Van de parkeerders komt ruim de helft om te winkelen, werk en studie wordt ook vaak genoemd.

Bij de P+R terreinen is het aandeel van de gemeente kleiner ten gunste van parkeerders uit de noordelijke provincies. Van de 16 procent vanuit de gemeente Groningen komt driekwart uit de stad, het terrein waar het grootste aandeel mensen uit de stad parkeert, is Kardingse. Van de parkeerders komt ruim de helft om te werken of te studeren en een derde om te winkelen, dit is precies andersom bij de parkeergarages.

Een vergelijking met 2015

In 2015 waren er 1.266 respondenten. Daarnaast zijn er nog 45 fietsers geënquêteerd, deze groep hebben we buiten beschouwing gelaten. In tabel 19 staat een samenvatting van de cijfers over beide jaren. We zien een toename van parkeerders uit Drenthe en op de P+R terreinen minder respondenten uit de gemeente Groningen in 2019. Dit laatste kan te maken hebben met de veranderingen bij de P+R terreinen. Zernike is Reitdiep geworden maar de 'oude' parkeerplaatsen op het terrein Zernike zijn er ook nog. Europapark P3 werd in 2015 nog meegenomen en Meerstad bestond nog niet. Sinds de opening van Meerstad staan er nog maar weinig auto's op Europapark P3. Er is niet onderzocht of hier verband tussen bestaat.

Tabel 20 herkomst van de parkeerders in Parkeergarages en op P+R terreinen, 2019 vergeleken met 2015, percentages.

Herkomst	Garages		P+R	
	2015	2019	2015	2019
Gem. Groningen	29	31	34	16
Prov. Groningen	32	29	42	41
Drenthe	16	21	13	27
Friesland	10	10	8	12
Overig	13	9	3	4

bron: 2019: Roelofs, 2015: Mobycon

5 Binding totaal

Om een indruk te krijgen van de totale gezamenlijke intensiteit van de geschetste interacties tussen de gemeente Groningen en het omliggende gebied is geprobeerd om tot een soort totaalscore te komen.

Daartoe hebben we de scores van interacties binnen de volgende hoofdonderwerpen opgeteld/samengenomen en gemiddeld:

- Het percentage mensen dat in Groningen werkt, woon-werkrelaties, tellen vanwege de dagelijkse bewegingen dubbel.
- De verhuizingen van en naar de gemeente Groningen.
- De afkomst van de studenten gebaseerd op de cijfers van de Hanzehogeschool en de Rijksuniversiteit.
- De woonplaats van leerlingen van het voortgezet onderwijs.
- Het bezoek aan de Oosterpoort en de Stadsschouwburg.
- De seizoenkaarthouders van FC Groningen.

Voor de berekening: van elke indicator zijn alle gemeenten met elkaar vergeleken op de afzonderlijke indicatoren (de hoogste krijgt de waarde 10, de laagste 0 en de rest schalen we naar hun waarde). Daarna tellen we alle zo ontstane waarden op en nemen we het gemiddelde: $(\text{woon-werk} * 2 + \text{verhuizingen} + \text{studenten} + \text{leerlingen} + \text{SPOT} + \text{FCGroningen})/7$

De woon-werkrelaties hebben we in deze totaalscore dubbel meegeteld om dit element meer gewicht te geven. Meer gewicht omdat het om veel dagelijkse bewegingen gaat. Mensen moeten dagelijks naar hun werk. Dit geldt ook voor woon-school, we hebben hier echter al twee indicatoren, HBO/WO en voortgezet onderwijs. De kooporiëntatie nemen we niet mee omdat er geen gegevens zijn van afzonderlijke gemeenten en deze niet van het hele onderzochte gebied beschikbaar zijn. Ook van de verkeersstromen zijn geen gegevens van afzonderlijke gemeenten bekend, alleen van de richtingen.

Figuur 15 geeft een overzicht van het hele gebied, in de tabel staat de waarde per gemeente.

In de figuur zijn de waarden (weinig – gemiddeld – groot) de waarden in vergelijking met de gemeenten in Noord Nederland, de 45 gemeenten in het studiegebied.

Samenvattend zien we dat de provincie Groningen, met uitzondering van de zuid-oosthoek, en de regiogemeenten in Drenthe, inclusief Aa en Hunze, een sterke binding hebben met de gemeente Groningen. Hieromheen ligt een ring met minder binding.

Van de verder van de gemeente Groningen verwijderde gemeenten valt nog op dat de gemeente Zwolle een sterkere binding met Groningen heeft dan de daaromheen liggende gemeenten. Dit zou deels kunnen komen omdat de verbinding met het openbaar vervoer vanuit Groningen met de Zwolle beter is dan met deze omliggende gemeenten. De sterkste interactie met Zwolle, en ook met Leeuwarden, zien we in de studentenbewegingen. Ook voor Smallingerland (Drachten) geldt dat er

een goede verbinding is met Groningen, zowel over de weg als met het openbaar vervoer wat tot een relatief hogere binding kan hebben geleid.

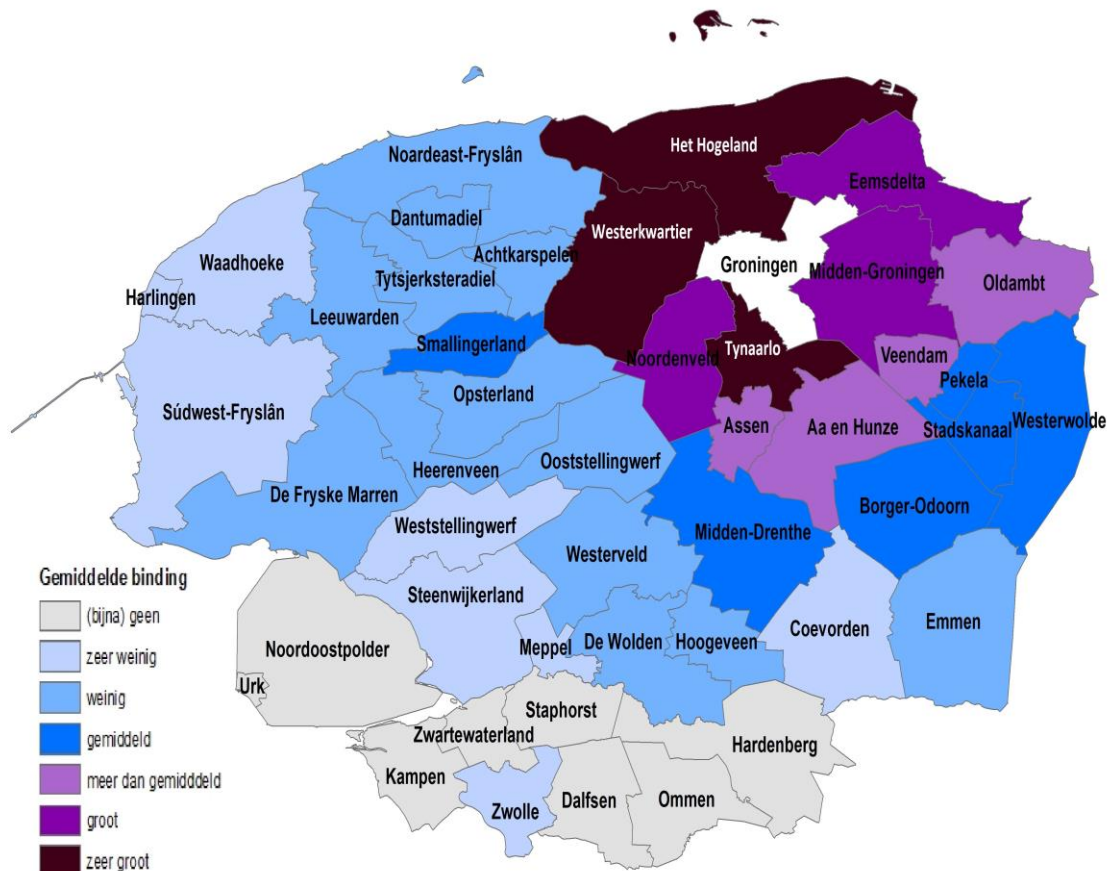
De waarden zijn gemiddelden voor de hele gemeenten. Verschillen binnen gemeenten zijn niet meegenomen. De oriëntatie vanuit gemeenten als Aa en Hunze, Midden-Drenthe en Oldambt kent dus mogelijk grote verschillen binnen deze gemeenten. De bereikbaarheid via openbaar vervoer en auto en de bijbehorende reistijd is vanuit verschillende plaatsen binnen deze gemeenten heel verschillend.

Vergelijking eerdere inventarisatie

Een vergelijking met de situatie uit het onderzoek van 2012 is moeilijk te maken. Dit komt door de gemeentelijke herindelingen in Groningen en Friesland in de tussenliggende periode.

We kunnen wel enkele ontwikkelingen aangeven van gemeenten die niet heringedeeld zijn. Zo is het positieve saldo van de verhuizingen van- en naar Groningen van enkele op noordelijke schaal middel ver van Groningen gelegen gemeenten zoals Oldambt, Borger-Odoorn en Heerenveen afgenomen. Ook zien we in het algemeen dat er nu meer studenten buiten de gemeente wonen dan in het seizoen 2011-2012. Dit geldt voor nagenoeg alle gemeenten. Bij het woon-werkverkeer zien we een toename van het aantal mensen dat naar Groningen komt om hier te werken. Uitzonderingen hierop zijn onder meer Emmen en Súdwest-Fryslân. Andersom is dit voor Emmen ook het geval, minder inwoners van de gemeente werken in Emmen (ook minder inwoners van de gemeente werken in Assen).

Figuur 15: Binding tussen Groningen en de omliggende regio in totaalscore, als indicator op basis van meerdere interacties. De gemeenten in Noord-Nederland zijn in beeld gebracht.

Tabel 21: Berekende waarde van de binding per gemeente

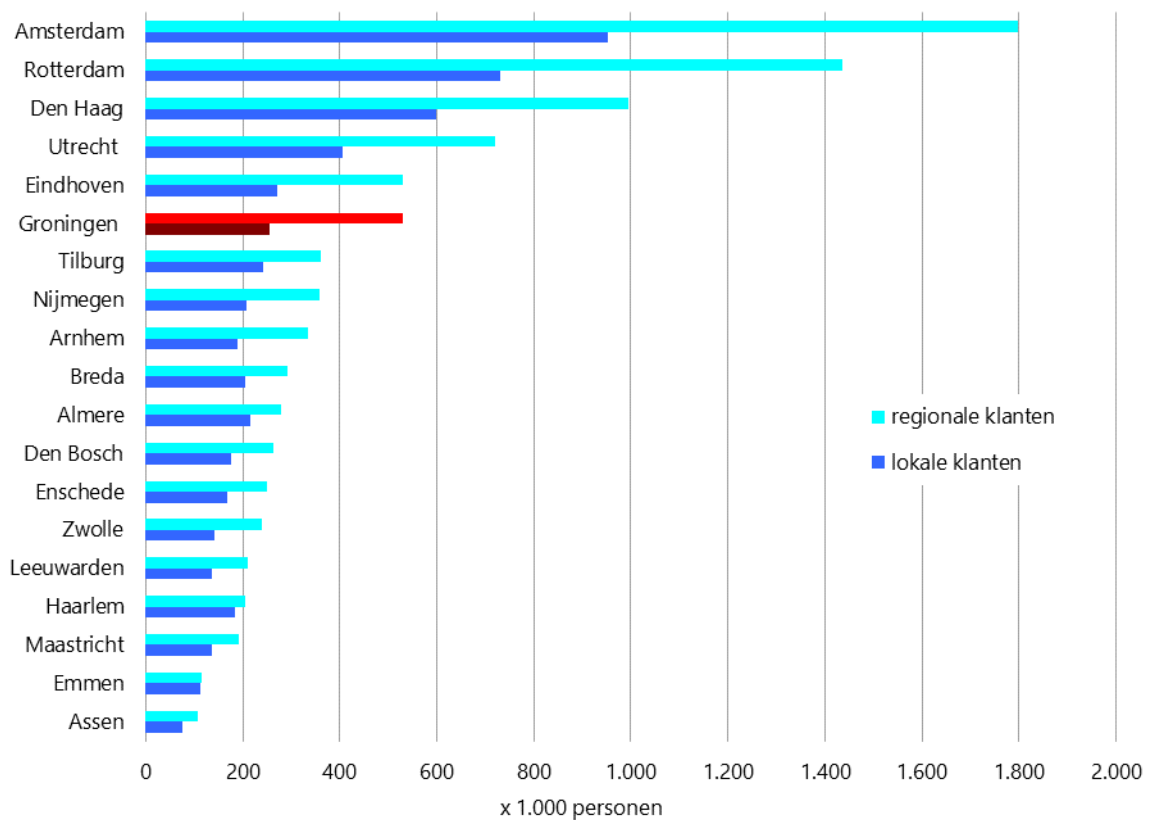
gemeente	waarde	gemeente	waarde	gemeente	waarde
Tynaarlo	9,57	Westerwolde	2,20	Súdwest-Fryslân	0,92
Het Hogeland	8,24	Ooststellingwerf	1,91	Coevorden	0,85
Westerkwartier	7,17	Opsterland	1,90	Harlingen	0,75
Noordenveld	6,81	Achtkarspelen	1,70	Weststellingwerf	0,73
Midden-Groningen	6,79	Heerenveen	1,45	Waadhoeke	0,69
Eemsdelta	5,47	Leeuwarden	1,45	Zwolle	0,65
Aa en Hunze	4,69	Noardeast-Fryslân	1,25	Steenwijkerland	0,60
Assen	4,30	Tytsjerksteradiel	1,22	Dalfsen	0,47
Veendam	4,27	De Fryske Marren	1,18	Noordoostpolder	0,44
Oldambt	3,95	Westerveld	1,11	Ommen	0,42
Pekela	2,89	Hoogeveen	1,11	Staphorst	0,39
Stadskanaal	2,57	Emmen	1,08	Hardenberg	0,39
Midden-Drenthe	2,45	De Wolden	1,07	Zwartewaterland	0,26
Borger-Odoorn	2,40	Dantumadiel	1,07	Kampen	0,25
Smallingerland	2,25	Meppel	0,97	Urk	0,16

6 Een vergelijking

Hoe staat Groningen er voor qua aantrekkingskracht in vergelijking met andere grote en middelgrote gemeenten? Hiervoor hebben we gekeken naar het lokale en regionale klantenpotentieel (figuur 16). Het klantenpotentieel is het aantal klanten dat de centrale stad van de gemeente aantrekt uit alle kernen binnen een straal van 60 kilometer (definitie CBS).

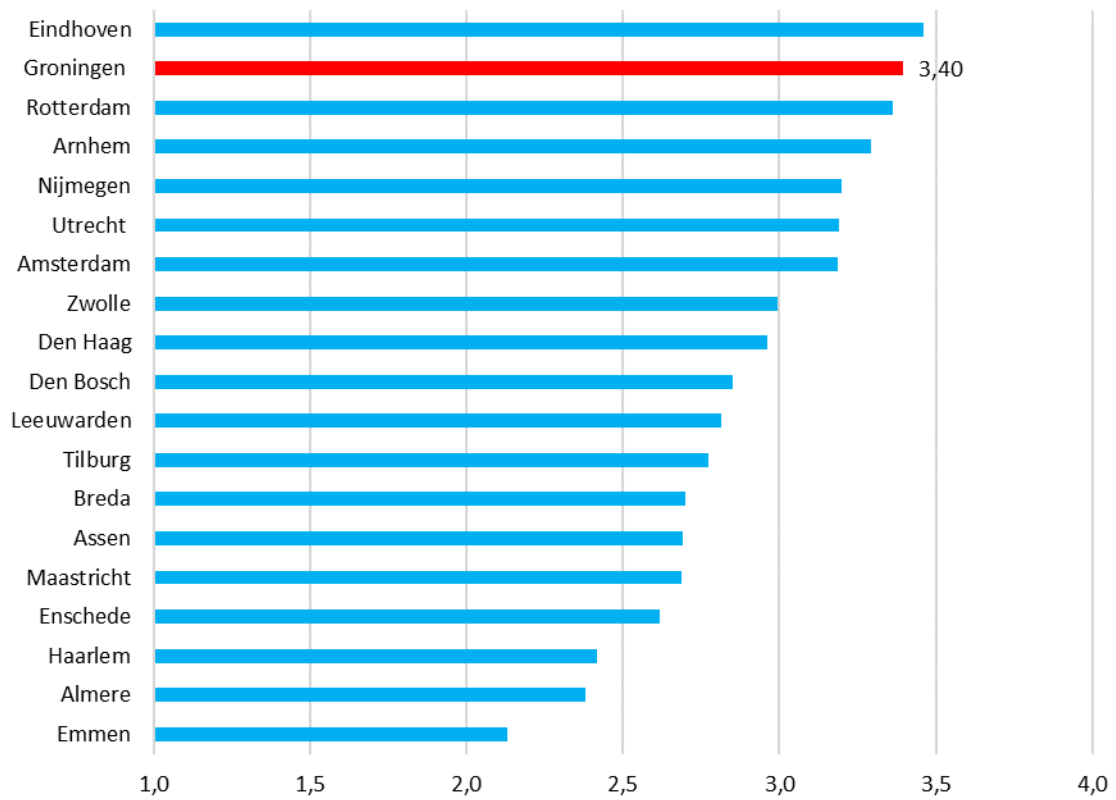
Om de gemeenten goed met elkaar te kunnen vergelijken hebben we het potentieel ook gerelateerd aan de bevolkingsomvang van de gemeente, dit staat in figuur 17. Hiervoor hebben we het lokale en regionale klantenpotentieel opgeteld. Dit totale klantenpotentieel van Groningen was in 2019 786.000, dit is 3,4 maal het aantal inwoners van de gemeente. Van de in de figuur opgenomen gemeenten trekt alleen Eindhoven relatief gezien meer klanten.

Figuur 16. Lokaal en regionaal klantenpotentieel van een aantal steden, 2019

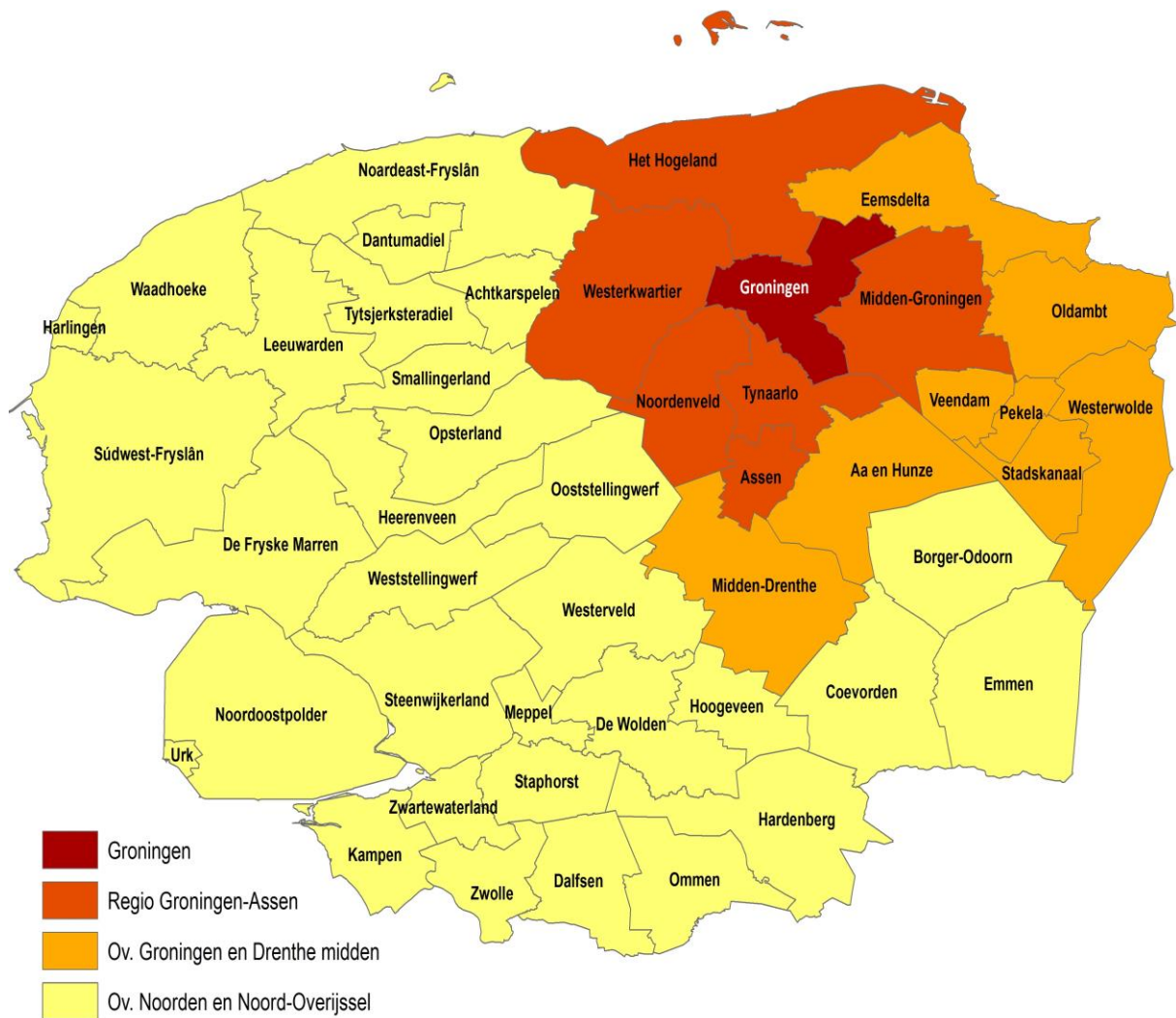
bron: CBS

Figuur 17. Totaal klantenpotentieel ten opzichte van het aantal inwoners, 2019

Bron: CBS

Figuur 18. kaart met gemeentenamen

Colofon

Quick scan Daily Urban System - Interacties van de gemeente Groningen met de omgeving

Auteur:

Age Stinissen
m.m.v. Klaas Kloosterman

Opdrachtgever:

Gemeente Groningen

Begeledingsgroep:

DMO/Tommy Voortman en Annet Hoekstra.
SO/Dennis Adriaans en Ronald Klaassen.
CS/Laurens Huis in 't Veld.

Uitgave:

OIS Groningen

T (050) 367 56 30
E ois@groningen.nl
I www.oisgroningen.nl
 @basisvoorbeleid